

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПРАЦІ ЗООЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ

**КИЇВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ТОМ 4

2006

УДК 59.78 (571)

*Рекомендовано до друку
вченою радою біологічного факультету
(протокол № 9 від 13 грудня 2005 року)*

Редакційна колегія:

М.М.Ільєнко, д-р біол. наук, проф.; **І.Г.Ємельянов**, д-р біол. наук;
В.В.Корнюшин, д-р біол. наук; **М.Ф. Ковтун**, д-р біол. наук; **В.В.Серебряков**, д-
р біол. наук, проф.; **П.Я.Кілючицький**, д-р біол. наук, проф.; **В.П.Гандзюра**, д-р
біол. наук, проф.; **О.В.Бідзіля**, канд. біол. наук; **М.І.Головушкін**.

Науковий редактор **О.В.Бідзіля**, канд. біол. наук

Праці Зоологічного музею Київського національного університету імені
Тараса Шевченка. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський універ-
ситет", 2006. – Т. 4. – 162 с.

Proceedings of Zoological museum of Kiev Taras Shevchenko national
university. – Kyiv: "Kyiv university". Publishing and polygraphic centre, 2006. –
Vol. 4. – 162 p.

Збірник містить статті, присвячені дослідженню систематики, екології й фауністи-
ки палеарктичних комах та проблемам класифікації ссавців. Наведено список видів і
розглянуто деякі особливості фауни метеликів південно-східних Карпат, подано
анотований список совок Полтавської області, опис нових таксонів та узагальнення
відомостей щодо трофічних зв'язків виїмчастокрилих молей туранської фауни. Роз-
глянуто деякі аспекти екології ріючих ос лісостепової зони України; подано огляд
сучасних систем класифікації плацентарних ссавців.

Для зоологів, робітників музеїв, працівників природоохоронних організацій,
студентів та викладачів.

Адреса редакційної колегії: 01033, Київ, вул. Володимирська, 60, Зоологічний му-
зей Київського національного університету імені Тараса Шевченка; тел. 239-3277.

З.Ключко (1), О.Матов (2)

(1) Інститут зоології ім. І.І.Шмальгаузена НАН України, вул. Б. Хмельницького 15,
01601, Київ, Україна(2) Зоологічний інститут РАН, Університетська наб. 1,
199034, Санкт-Петербург, Російська Федерація**ДО ВИВЧЕННЯ ФАУНИ СОВОК
(LEPIDOPTERA, NOCTUIDAE) ПОЛТАВЩИНИ**

К изучению фауны совок (Lepidoptera, Noctuidae) Полтавщины.
Ключко З., Матов А. – Список 71 вида, 45 из которых впервые зарегистрированы в Полтавской обл.

**A contribution to the knowledge of Noctuidae-fauna (Lepidoptera) of
Poltava region. Kljuchko Z., Matov A.** – List of 71 species, 45 of them are
recorded for the first time for Poltava region.

Вивчення фауни совок Полтавщини розпочалося на початку ХХ ст. До сьогодні на теренах Полтавщини було зареєстровано 237 видів [1, 4, 5, 7–10]. Відповідно до заповіту С. Міляновського, його зібрання метеликів з м. Полтава та с. Яреськи Шишакського р-ну, здійснені у 1920–1930 рр., знаходяться в колекції ЗІН РАН. Там же зберігаються совки, зібрані І.А. Фабрі в 1921–1927 рр. у тому ж с. Яреськи. Кілька совок з Полтави передав нам А. Белов, з Ново-Санжарського р-ну – О. Говорун, визначено також совок із околиць м. Гадяч, зібраних С. Безутлим у 2003–2005 рр. Опрацювання цих матеріалів дозволило доповнити список совок Полтавщини 46 видами.

Нові для фауни Полтавщини види совок позначено зірочкою (*).

СПИСОК СОВОК

1. *Rivula sericealis* (Scopoli, 1763): ♂, ♀, Полтава, 16–20.08.1928 (Міляновський). Вперше відмічений у Полтаві.

*2. *Simplicia rectalis* (Eversmann, 1842): 2♀, Полтава, 1–7.07.1929 (Міляновський).

*3. *Paracolax tristalis* (Fabricius, 1794): ♀, Полтава, 7.08.1927 (Міляновський).

4. *Polypogon lunalis* (Scopoli, 1763): ♀, Полтава, 2.07.1927 (Мілян-новський). Вперше знайдений у Полтаві.

5. *Trisateles emortualis* ([Denis & Schiffermüller], 1775): ♂, Полтава, 6.06.1929 (Мілянновський). Вперше знайдений у Полтаві.

*6. *Phytometra viridaria* (Clerck, 1759): ♀, Полтава, 22.05.1929, ♂, там само, 28.07.1930 (Мілянновський).

7. *Laspeyria flexula* ([Denis & Schiffermüller], 1775): ♂, Полтава, 13.07.1928 (Мілянновський). Вперше знайдений у Полтаві.

*8. *Lygephila lusoria* (Linnaeus, 1758): ♀, Полтава, 15.07.1929 (Мілянновський).

9. *Gonospileia triquetra* ([Denis & Schiffermüller], 1775): ♂, Полтава, 13.08.1928 (Мілянновський). Вперше відмічений у Полтаві.

10. *Calyptra thalictri* (Borkhausen, 1790): 2 екз., Полтава, 8.07.1924, 10.07.1926 (Мілянновський). Вперше відмічений у Полтаві.

11. *Catocala orientalis* Staudinger, 1877: ♀, с. Прохоровка, Prov. Полтава, 19.07.1909 (М. Cimashevitch leg.) (coll. Weidinger) (*puerpera* Giorna, L. Sheljuzhko det.) кол. ЗМКУ; ♂, Полтава, 8.07.1926 (Мілянновський) кол. ЗІН РАН.

12. *Catocala pacta* (Linnaeus, 1758): ♂, околиці Полтави, 11.08.1923 (Мілянновський). Вперше знайдений у Полтаві.

*13. *Catocala hymenaea* ([Denis & Schiffermüller], 1775): 2♀, Полтава, 16.08.1930 (Мілянновський).

14. *Panchrysia aurea* (Hübner, [1803]): ♂, Полтава, 5.07.1928 (Мілянновський). Вперше знайдений у Полтаві.

*15. *Diachrysia stenochrysis* (Warren, 1913): 2♂, ♀, околиці Полтави, 27–31.07.1980 (Белов); 1 екз., околиці Гадяча, липень 2004 р. (Безуглий).

*16. *Acronicta cuspis* (Hübner, [1813]): ♂, Полтава, 4.07.1930 (Мілянновський).

*17. *Acronicta auricoma* ([Denis & Schiffermüller], 1775): ♀, Полтава, 20.06.1926 (Мілянновський).

*18. *Simyra albovenosa* (Goeze, 1781): ♂, Полтава, 25.05.1928 (Мілянновський).

19. *Cucullia fraudatrix* Eversmann, 1837: 2♂, ♀, Полтава, 4.06.1927, 21–30.07.1928 (Мілянновський). Вперше знайдений у Полтаві.

*20. *Cucullia absinthii* (Linnaeus, 1761): ♂, Яреськи, 7.08.1927 (Фабрі).

21. *Cucullia lactucae* ([Denis & Schiffermüller], 1775): ♀, Полтава, 13.07.1926 (Мілянновський). Вперше знайдений у Полтаві.

*22. *Cucullia fraterna* Butler, 1878: ♂, Яреськи, 7.06.1921 (Фабрі). Визначення виду перевірів за генітальними структурами О. Матов. Степовий вид, в Україні зустрічається локально.

*23. *Cucullia tanacetii* ([Denis & Schiffermüller], 1775): ♂, Полтава, 23.08.1928 (Мілянєвський).

24. *Cucullia asteris* ([Denis & Schiffermüller], 1775): 2♂, Полтава, 8.05.1926, 5.08.1926 (Мілянєвський)

25. *Amphipyra tetra* (Fabricius, 1787): ♀, Полтава, 2.08.1927 (Мілянєвський). Вперше відмічений у Полтаві.

26. *Allophyas oxyacanthae* (Linnaeus, 1758): 2♀, Яреськи, 7.07 та 25.07.1925 (Фабрі).

*27. *Cryphia fraudatricula* (Hübner, [1803]): 3♂, ♀, Полтава, 23.05.1927, 27.06.1927, 22–26.06.1928 (Мілянєвський); ♀, Яреськи, 7.07.1921 (Фабрі); ♂, Гадяч, 11.06.2005 (Безуглий).

*28. *Cryphia algae* (Fabricius, 1775): 1 екз., с. Забрєдки Ново-Санжарського р-ну, 21.07.2003 (Говорун).

*29. *Caradrina morpheus* (Hufnagel, 1766): ♂, Полтава, 9.07.1928 (Мілянєвський).

*30. *Caradrina (Platyperigea) kadenii* (Freyer, 1836): ♂, Полтава, 24.09.1928 (Мілянєвський).

31. *Caradrina (Paradrina) selini* (Boisduval, 1840): ♀, Полтава, 13.07.1928 (Мілянєвський). Вперше відмічений у Полтаві, відомий з околиць м. Гадяч, 18.09.2003 (Безуглий) [3].

*32. *Caradrina (Paradrina) wulschlegeli* (Püngeler, 1903): 2♂, ♀, с. Яреськи, 17–29.06.1925 (Фабрі); 3♂, ♀, Полтава, 21–31.07.1927, 17.06.1929, 16.05.1929 (Мілянєвський).

*33. *Hoplodrina blanda* ([Denis & Schiffermüller], 1775): ♂, Полтава, 25.07.1928 (Мілянєвський); ♂, Гадяч, 9.07.2003 (Безуглий).

*34. *Hoplodrina superstes* (Ochsenheimer, 1816): 2♂, 2♀, Полтава, 5–9.08.1928, 28.07–9.08.1929 (Мілянєвський).

*35. *Hoplodrina respersa* ([Denis & Schiffermüller], 1775): ♂, Полтава, 7.07.1929 (Мілянєвський).

*36. *Mesogona acetosellae* ([Denis & Schiffermüller], 1775): 3♂, ♀, Полтава, 15.09.1927, 6–13.09.1928 (Мілянєвський); 3♂, Яреськи, 3–8.09.1925, 4♂, ♀, там само, 7–8.09.1927 (Фабрі).

37. *Apamea lateritia* (Hufnagel, 1766): ♂, Гадяч, 16.06.2005 (Безуглий).

*38. *Oligia versicolor* (Borkhausen, 1792): ♂, Гадяч, 9.06.2005 (Безуглий).

*39. *Rhizedra lutos* (Hübner, [1803]): ♂, ♀, Полтава, 6–10.10.1929 (Мілянoвський).

*40. *Sidemia spilogramma* (Rambur, 1871): ♂, Полтава, 24.08.1930, ♀, 25.09.1929 (Мілянoвський).

*41. *Amphipoea lucens* (Freyer, 1845): ♂, Гадяч, 1.08.2003 (Безуглий) (det. Klyuchko).

*42. *Hydraecia ultima* Holst, 1965: ♀, Полтава, 17.08.1928 (Мілянoвський) (det. Matov); ♂, околиці Гадяча, 28.07.2003 (Безуглий) (det. Klyuchko).

*43. *Hydraecia osseola* (Staudinger, 1882): ♂, Полтава, 10.09.1929 (Данилевський).

*44. *Gortyna cervago* Eversmann, 1844: 4♂, 2♀, Полтава, 7.09–4.10.1928, 17.09.1929, 5–6.09.1930 (Мілянoвський).

*45. *Nonagria typhae* (Thunberg, 1784): 2♀, Полтава, 7–19.08.1928, ♀, там само, 2.08.1929, – *ab. fraterna* Frt.: ♀, там само, 1.08.1930 (Мілянoвський).

*46. *Phragmatiphila nexa* (Hübner, [1808]): ♂, Полтава, 23.09.1928 (Мілянoвський). Досі в Україні було відомо лише три місцезнаходження цього бореального виду [4].

*47. *Archanara geminipuncta* (Haworth, 1809): ♂, ♀, Полтава, 14.08.1928, 25.07.1930 (Мілянoвський).

*48. *Archanara dissoluta* (Treitschke, 1825): ♂, Полтава, 2.08.1930 (Мілянoвський).

*49. *Arenostola phragmitidis* (Hübner, [1803]): ♂, Полтава, 3.07.1925 (Мілянoвський).

*50. *Atypha pulmonaris* (Esper, [1790]): ♂, Полтава, 13.08.1928 (Мілянoвський).

*51. *Xanthia sulphurago* ([Denis & Schiffermüller], 1775): ♂, Ярецьки, 4.09.1927 (Фабрі).

52. *Xanthia ocellaris* (Borkhausen, 1792): ♂, Гадяч, 3.10.2005 (Безуглий).

*53. *Agrochola lota* (Clerck, 1759): ♂, ♀, Полтава, 24.09–5.10.1928, ♂, там само, 10.10.1929 (Мілянoвський); 1 екз., околиці Гадяча, 19.09.2003 (Безуглий) [3].

*54. *Agrochola macilenta* (Hübner, [1809]): ♂, Полтава, 1.10.1927 (Мілянoвський).

55. *Agrochola litura* (Linnaeus, 1758): ♀, Гадяч, 9.09.2005 (Безуглий).

56. *Ammonoia caecimacula* ([Denis & Schiffermüller], 1775): 2♂, ♀, Полтава, 26.09.1927, 20–25.09.1928 (Мілянєвський). Уперше відмічений у Полтаві.

57. *Polymixis polymita* (Linnaeus, 1761): ♀, Яреськи, 10.09.1927 (Фабрі).

*58. *Orthosia cruda* ([Denis & Schiffermüller], 1775): ♂, Гадяч, 9.04.2005 (Безуглий).

59. *Tholera cespitis* ([Denis & Schiffermüller], 1775): ♂, Гадяч, 14.09.2005 (Безуглий).

*60. *Lacanobia blenna* (Hübner, [1824]): 3♀, Полтава, 11–29.07.1928 (Мілянєвський).

*61. *Hecatera cappa* (Hübner, [1809]): ♀, Полтава, 3.08.1925 (Мілянєвський).

62. *Hyssia cavernosa* (Eversmann, 1842): 2 экз., с. Забрєдки Ново-Санжарського р-на, 21.07.2003 (Говорун).

*63. *Euxoa eruta* (Hübner, [1827]): ♂, Яреськи, 23.08.1923 (Фабрі).

64. *Euxoa nigricans* (Linnaeus, 1761): ♂, Яреськи, 4.08.1927 (Фабрі).

65. *Agrotis bigramma* (Esper, [1790]): 4 экз., Полтава, 6–12.08.1928 (Мілянєвський).

66. *Dichagyris signifera* ([Denis & Schiffermüller], 1775): ♂, Яреськи, 7.07.1927 (Фабрі).

*67. *Diarsia brunnea* ([Denis & Schiffermüller], 1775): 3♂, Полтава, 16.07.1928, 24.06.1930, 8.07.1929 (Мілянєвський).

*68. *Diarsia florida* (Schmidt, 1859): ♂, Полтава, 6.08.1928 (Мілянєвський).

69. *Cerastis rubricosa* ([Denis & Schiffermüller], 1775): 3 экз., Полтава, 3–10.05.1929 (Мілянєвський).

*70. *Noctua interposita* (Hübner, [1790]): 3 экз., околиці Гадяча, червень-липень 2004 р. (Безуглий); ♀, там само, 7.06.2005 (Безуглий).

*71. *Chersotis rectangula* ([Denis & Schiffermüller], 1775): ♂, Полтава, 8.07.1928, ♀, 1.07.1930 (Мілянєвський).

Таким чином на сьогодні у списку совок Полтавщини нараховують 283 види. Порівнюючи із суміжними областями України відмітимо, що в Сумській області зарєєстровано 305 [2], у Чернігівській – 341 [6], у Канівському заповіднику (Черкаська обл.) – 299 видів [3]. Названі регіони подібні не лише за кількістю видів, але й за видовим складом совок.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Воскресенський М.М.* До лепідоптерофауни Полтавщини // Тр. фіз.-мат. відділу ВУАН. – 1927. – Т. 7, вип. I (Зб. пр. Зоологічного музею ВУАН). – С. 119–135.
2. *Ключко З.Ф.* К изучению совок (Lepidoptera, Noctuidae) Сумской области Украины // Изв. Харьков. энтомол. об-ва. – 2003(2004) – Т. 11, № 1–2. – С. 86–88.
3. *Ключко З.Ф.* Совки (Lepidoptera, Noctuidae) Канівського природного заповідника та суміжних територій // Сучасні проблеми зоологічної науки. Матеріали Всеукр. конф. "Наукові читання, присвячені 170-річчю заснування кафедри Зоології та 100-річчю з дня народження О.Б. Кістяківського", 16–18 вересня 2004 р., Київ-Канів. – К., 2004. – С. 76–78.
4. *Ключко З.Ф., Матов А.Ю.* Новые и малоизвестные виды совок (Lepidoptera, Noctuidae) фауны Украины // Вестник зоологии. – 2005. – Т. 39, № 1. – С. 86.
5. *Ключко З.Ф., Плющ И.Г., Шешурак П.Н.* Аннотированный каталог совок (Lepidoptera, Noctuidae) фауны Украины / Под ред. В.Г. Долина. – К., 2001. – С. 1–882.
6. *Ключко З.Ф., Шешурак П.Н.* 2000. К изучению совок (Lepidoptera, Noctuidae) Черниговской области Украины // Изв. Харьковского энтомол. об-ва. – 2001. – Т. VIII, вып. 2. – С. 37–30.
7. *Кожанчиков И.В.* Совки (подсем. Agrotinae) // Фауна СССР. Насекомые чешуекрылые. – Т. XII, вып. 4. – М.; Л., 1937.
8. *Круликовский Л.* К сведениям о чешуекрылых Полтавской губернии // Матеріали кь познанію фауны и флоры Россійской Имперіи. Отдел зоологический. – 1901. – Вып. V. – С. 1–29.
9. *Круликовский Л.* Дальнейшие сведения о чешуекрылых Полтавской губернии // Матеріали кь познанію фауны и флоры Россійской Имперіи. Отдел зоологический. – 1904. – Вып. VI. – С. 238–240.
10. *Марков М.* Материалы по фауне Macrolepidoptera Полтавской губернии // Тр. Об-ва испытателей природы Харьков. ун-та. – 1902. – Т. XXXVII. – С. 257–272.